

ПО 4.1 ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ З ПРАКТИКУМОМ – 1 РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>053 Психологія</i>
Освітня програма	<i>Прикладна психологія</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>7кред. ЄКТС / 210 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>МКР, екзамен</i>
Розклад занять	<i>Лекції: 1 (перший тиждень) Практичні заняття: 1 (другий тиждень) rozklad.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: завідувач кафедри, професор, д. психол. н., Воляннюк Наталія Юріївна +380505538334 volianiuk.nataliia@iit.kpi.ua Хілько Світлана Олександрівна, доцент, к.психол.н., +38(097) 226-16-94, Telegram; +38(099) 166-87-03; hsvitlana072@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/NTU2Mjk3MDA4MTg0?cjc=m4_fchy4</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Загальна психологія з практикумом - 1» є основні базові категорії і поняття, закономірності, механізми психічних процесів і явищ, методологічні підходи, пояснювальні принципи, методи теоретичного та емпіричного дослідження, валідні, стандартизовані психодіагностичні методики, методи аналізу даних.

Метою навчальної дисципліни є формування наукових уявлень про природу психіки, про методи та результати дослідження психічних явищ; розвиток здатності до застосування психологічних знань в умовах професійної діяльності.

Навчальна дисципліна сфокусована на вивченні категоріального апарату психології, методологічних принципів та законів психології, історичних передумов і логіки розвитку психологічної науки. Окремо відбувається заглиблення в проблеми: обрання та застосування валідного і надійного психодіагностичного інструментарію (тести, опитувальники, проективні методики).

Система теоретичних і практичних (семінарських) занять дає можливість вирішити такі **основні завдання:**

- сформувані у здобувачів вищої освіти науковий підхід до розуміння психіки та законів її функціонування;
- ознайомити здобувачів вищої освіти із закономірностями, фактами, механізмами психічної реальності, сформувані розуміння провідних категорій курсу;
- ознайомити і практично оволодіти найбільш поширеними методиками для психологічних досліджень;

- оцінювати власні пізнавальні процеси; психологічні стани та почуття з метою забезпечення ефективної і безпечної діяльності;
- організовувати власну діяльність як складову колективної діяльності;
- здійснювати психологічний аналіз складних ситуацій взаємодії «особистість-суспільство», «особистість-соціальна група», «особистість-особистість»;
- використовувати знання, поглиблювати їх та розвивати критичне мислення;
- рефлектувати особисті знання.

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти:

Загальних компетентностей:

- застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1);
- знати та розуміти предметну область та розуміти професійну діяльність (ЗК 2);
- здатності вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 4);
- здатності бути критичним і самокритичним (ЗК 5);
- здатності до саморозвитку на основі рефлексії та саморегулювання (ЗК 14).

Фахових компетентностей:

- здатності оперувати категоріально-понятійним апаратом психології (ФК 1);
- здатності аналізувати вітчизняний та зарубіжний досвід розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ (ФК 2);
- здатності до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (ФК 3);
- здатності самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (ФК 4);
- здатності використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (ФК 5).

Програмні результати навчання:

- аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання (ПРН 1);
- розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань (ПРН 2);
- здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань (ПРН 3);
- знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога (ПРН 16).

Комунікація з викладачем можлива та заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також у межах двох годин консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки. До того ж для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна [пошта volianiuk.nataliia@lil.kpi.ua](mailto:volianiuk.nataliia@lil.kpi.ua), месенджер Telegram https://t.me/joinchat/AAAAAE4Nglj_FPvDhrctmQ

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі авчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни здобувачу вищої освіти бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами наукових інститутів та бібліотек.

Навчальна дисципліна «Загальна психологія з практикумом – 1» вивчається одночасно із дисциплінами «Вступ до психології», «Вікова та педагогічна психологія», «Анатомія і еволюція нервової системи».

Вивчення навчальної дисципліни дозволить ефективніше опанувати дисципліни циклів загальної та професійної підготовки такі, як: «Історія психології», «Методологія і методи психологічних досліджень», «Експериментальна психологія» та ін.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
1	2	3	4	5
Тема 1. Психологія як наука.	10	2	2	6
Тема 2. Психологічні напрями, школи і концепції.	10	2	2	6
Тема 3. Природничо-наукові основи психології.	12	2	2	8
Тема 4. Розвиток психіки і свідомості	12	2	2	8
Тема 5. Закони, принципи та методи психології.	10	2	2	6
Тема 6. Особистість як базова категорія психології.	12	2	2	8
Тема 7. Відчуття. Методики дослідження відчуттів.	12	2	2	8
Тема 8. Сприймання. Методики дослідження сприймання.	12	2	2	8
Тема 9. Мислення. Методики дослідження мислення.	12	2	2	8
Тема 10. Мислення та інтелект.	12	2	2	8
Тема 11. Мова як матеріальна основа мислення.	12	2	2	8
Тема 12. Пам'ять. Методики дослідження пам'яті.	12	2	2	8
Тема 13. Увага. Методики дослідження уваги.	12	2	2	8
Тема 14. Уява. Методики дослідження уяви.	12	2	2	8
Тема 15. Загальна характеристика емоції та почуттів. Методики дослідження емоцій та почуттів особистості.	12	2	2	8
Тема 16. Розуміння емоцій іншої людини та управління своїми емоціями.	12	2	2	8
Тема 17. Характеристика почуттів.	12	2	2	8
Тема 18. Воля. Методики дослідження вольової сфери особистості.	12	2	2	8
Всього годин	210	36	36	138

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1. Базова література

1 Варій М Психологія. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 288 с. Режим доступу: http://document.kdu.edu.ua/info_zab/053_425.pdf

2. Васянович Г. П. Основи психології: навчальний посібник / Григорій Петрович Васянович. К. : Педагогічна думка, 2012. 114 с. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/9961/1/%D0%92%D0%B0%D1%81%D1%8F%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87%20%282%29.pdf>

3. Дуткевич Т. Загальна психологія. Теоретичний курс. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.

4. Ільїна Н., Мисник С. Загальна психологія: теорія та практикум. Університетська книга, 2017. 352 с.

5. Колобич О. П. Загальна психологія. Навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 172 с. Режис доступу: <https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/09/%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA-2018-%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D1%87-%D0%A07.pdf>

6. Курова А.В., Крюкова М.А. Загальна психологія: навчально-методичний посібник (для

студентів факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА». Вступ до спеціальності) / А.В. Курова, М.А. Крюкова. Одеса: Фенікс, 2019. 53 с.

7. Москалець В. Загальна психологія: підручник. Київ: Ліра-К, 2020. 564 с.

4.2. Допоміжна література:

1. Буняк Н. Загальна психологія: лекції. Тернопіль: ТНТУ, 2017. 300 с.
2. Варій М, Ортинський В. Основи психології і педагогіки. Навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 376 с.
3. Засекина Л. В., Пастрик Т. В. Основи психології та міжособове спілкування: навч. посіб. для студентів ВНЗ. 2-е вид. Київ: ВСВ «Медицина», 2018. 216 с.
4. Курова А.В. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА») / А.В. Курова. Одеса: Фенікс, 2020. 79 с.
5. Максименко С. Д. Загальна психологія : навч. посібник. Київ : Центр учбов. літ., 2018. 272с.
6. Москалець В. Психологія особистості. Підручник. Київ : Ліра-К, 2021. 564 с.
7. Мясоїд П. Курс загальної психології. Київ : Алерта, 2021. 496 с.
8. Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 9 грудня 2022 р., м. Київ. Львів-Торунь: LihaPres, 2022. 152 с. Режим доступу : <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/view/181/3362/7771-1>.
9. Психологія : навчальний посібник /О. В. Винославська, О. А. Бреусенко-Кузнецов, В. Л. Зливков [та ін.] ; за редакцією О. В. Винославської ; НТУУ «КПІ». 2-е вид., переробл. та доповн. Київ : ІНКІС, 2009. 390 с.
10. Савчин М. Загальна психологія: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2018. 344 с.
11. [Хохліна О.П. Загальна психологія: хрестоматія \(у 3 ч.\) /Хохліна О.П., Кущенко І.В., Гребенюк М.О. Ч.1. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. 296 с.](#)
12. [Хохліна О.П. Загальна психологія: хрестоматія \(у 3 ч.\) /Хохліна О.П., Кущенко І.В., Гребенюк М.О. Ч.2. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. 296 с.](#)
13. [Хохліна О.П. Загальна психологія: хрестоматія \(у 3 ч.\) /Хохліна О.П., Кущенко І.В., Гребенюк М.О. Ч.3. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. 160 с.](#)

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СРС)
1.	<p>Тема 1. Психологія як наука. Психологія як наука про закономірності виникнення і функціонування психіки. Предмет і завдання сучасної психології її значення для життєдіяльності людини. Етапи становлення психології. Класифікація психічних явищ. Галузі психології.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що вивчає наука психологія? 2. Що є предметом психології? 3. Система феноменів, що вивчаються сучасною психологією. 4. Поділ психічних явищ на процеси, властивості та стани. Відносність такого поділу. <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
2.	<p>Тема 2. Психологічні напрями, школи і концепції. Структуралізм, функціоналізм і гештальтпсихологія. Фройдизм, психоаналіз. Неофройдизм. Біхевіоризм. Необіхевіоризм. Когнітивізм і гуманістична психологія. Концепція Піаже: стадії розвитку інтелекту.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що є головним завданням психології в концепції структуралізму?

	<p>2. Чим відрізняються погляди структуралістів і функціоналістів на завдання психології?</p> <p>3. У чому суть гештальтпсихології як наукового напрямку?</p> <p>4. Які погляди на психіку були в З. Фрейда?</p> <p>5. У чому суть психоаналізу як наукового напрямку?</p> <p>6. У чому відмінність поглядів неофрейдистів і Фрейда?</p> <p>7. У чому суть біхевіоризму як наукового психологічного напрямку?</p> <p>8. Які погляди біхевіористів на психіку і психологію поведінки людини?</p> <p>9. Що становить собою когнітивна психологія?</p> <p>10. У чому суть гуманістичної психології?</p> <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
3.	<p>Тема 3. Природничо-наукові основи психології. Психіка і мозок. Рефлекторна теорія психіки. Поняття про психіку, структура психіки, її функції. Психіка і свідомість. Структура свідомості. Властивості свідомості. Свідоме та несвідоме.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке психіка, психічне відображення? 2. Назвіть функції психіки. 3. Розкрийте структуру психіки. 4. Назвіть основні функції і властивості нервової системи. 5. Що таке свідомість, її ознаки? 6. Що таке несвідоме? <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
4.	<p>Тема 4. Розвиток психіки і свідомості. Історичний розвиток психіки (філогенез). Розвиток психіки в онтогенезі. Вікова періодизація розвитку особистості. Сензитивні періоди розвитку дитини.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дати характеристику етапам розвитку психіки в філогенезі. 2. Навести приклади вікової періодизації. 3. Охарактеризуйте поняття «сензитивний період». 4. Здійсніть порівняльний аналіз теорій онтогенезу. <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
5.	<p>Тема 5. Закони, принципи та методи психології. Закони і принципи філософсько-психологічного рівня. Принципи загальнонауково-психологічного рівня. Принципи психолого-прикладного рівня. Принципи практично-психологічного рівня. Загальна характеристика методів у психології. Організаційні; емпіричні; методи обробки даних; інтерпретаційні методи.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які принципи філософсько-психологічного рівня? 2. Які принципи загальнонауково-психологічного рівня? 3. Які принципи психолого-прикладного рівня? 4. Яким чином поділяються методи психології? 5. Що становлять собою пізнавальні методи психології? 6. Охарактеризуйте кожен емпіричний метод психології. 7. У чому виявляється метод спостереження? <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
6.	<p>Тема 6. Особистість як базова категорія психології. Поняття про особистість. Теорії особистості. Динамічна функціональна структура особистості. Розвиток особистості.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення поняттям «особистість», «індивід», «індивідуальність», «суб'єкт».

	<p>2. Розкрийте основні напрями дослідження людини.</p> <p>3. У чому полягає проблема співвідношення біологічного і соціального в структурі особистості людини?</p> <p>4. Назвіть підструктури психологічної структури особистості.</p> <p>5. Назвіть сучасні теорії особистості.</p> <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
7.	<p>Тема 7. Відчуття. Методики дослідження відчуттів. Характеристика пізнавальних процесів. Відчуття як первинна форма відображення дійсності. Фізіологічне підґрунтя відчуттів. Класифікація та різновиди відчуттів. Властивості відчуттів.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. За якими принципами здійснюється класифікація відчуттів? 2. Проаналізувати особливості індивідуальних проявів відчуттів. 3. Охарактеризуйте своєрідні властивості відчуттів. 4. Методи дослідження відчуттів, їх характеристика. <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
8.	<p>Тема 8. Сприймання. Методики дослідження сприймання. Сприймання як основа пізнання. Спільне і розбіжне в процесах відчуття і сприймання. Функції, характеристика образу сприйняття та його процесуальність. Властивості та види сприймання. Теорії і методи дослідження сприйняття.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що становить собою психічний пізнавальний процес сприйняття? 2. На основі чого відбувається сприйняття предметів та явищ? 3. Яке фізіологічне підґрунтя сприйняття? 4. Які властивості сприйняття? 5. Яким чином класифікують сприйняття? 6. Охарактеризуйте класифікацію сприйняття за провідними аналізаторами. 7. У чому виявляється сприйняття простору? 8. У чому виявляється сприйняття часу? 9. У чому виявляється сприйняття руху? 10. Коли сприйняття переходить у спостереження? 11. Які основні типи сприйняття і спостереження Вам відомі? 12. Розкрийте теорії сприйняття. 13. Які функції сприйняття? <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
9.	<p>Тема 9. Мислення. Методики дослідження мислення. Мислення та його основні ознаки. Фізіологічні механізми мислення. Операції мислення. Форми мислення. Види мислення. Якості мислення. Індивідуальні особливості мислення.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. У чому виявляється сутність мислення? 2. Які особливості процесу мислення? 3. Які операції мислення Ви знаєте? Охарактеризуйте їх. 4. Які форми мислення використовує людина? 5. У чому виявляється судження? 6. У чому виявляється умовивід? 7. У чому виявляється поняття? 8. Які головні різновиди мислення? 9. Що становить собою наочно-дійове мислення? 10. Що становить собою наочно-образне мислення? 11. Що становить собою словесно-логічне мислення?

	II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
10.	<p>Тема 10. Мислення та інтелект. Види мислення і репрезентації. Загальна характеристика інтелекту: визначення і класифікація. Індивідуальні особливості інтелекту. Теорії інтелекту. Коефіцієнт інтелекту. Тести інтелекту. Вимірювання інтелекту. Інтелект і спадковість. Креативність та її зв'язок з інтелектом.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови виникнення теорії множинності проявів інтелекту. 2. Характеристика видів інтелекту. 3. Різниця між талантом, здібностями, інтелектом. 4. Стрижневі властивості кожного виду інтелекту. 5. Основні методики визначення IQ. <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
11.	<p>Тема 11. Мова як матеріальна основа мислення. Мова та її функції. Фізіологічні механізми мовної діяльності. Мовлення. Процеси мовлення. Форми мовлення. Різновиди мовлення. Властивості мовлення.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке мова та які її основні елементи? 2. Перелічіть основні функції мови. 3. У чому особливість мовлення як процесу та які є його різновиди? 4. Що є підставою поділу мовлення на різновиди? 5. У чому специфіка усного мовлення? 6. У чому специфіка письмового мовлення? 7. Якими є особливості внутрішнього мовлення і чим вони зумовлені? 8. Що таке мовна афазія та які її різновиди? 9. Як взаємопов'язані мовлення і мова? <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
12.	<p>Тема 12. Пам'ять. Методики дослідження пам'яті. Поняття пам'яті. Фізіологічні основи пам'яті. Види пам'яті. Основні властивості пам'яті. Причини, що впливають на продуктивність пам'яті. Етапи логічного запам'ятовування. Закони та ефекти пам'яті. Прийоми успішного запам'ятовування. Індивідуальні особливості пам'яті.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. У чому сутність пам'яті? 2. Розкрийте основні теорії пам'яті. 3. Розкрийте шляхи розвитку пам'яті. 4. Що є фізіологічним підґрунтям пам'яті? 5. Охарактеризуйте запам'ятовування як процес пам'яті. 6. У чому виявляються процеси зберігання та забування? 7. Яким чином відбувається процес відтворення? 8. Що таке персеверація? 9. Що таке інтерференція? 10. Які різновиди пам'яті Ви знаєте? Охарактеризуйте їх. 11. У чому виявляється образна пам'ять? 12. Методики дослідження пам'яті, їх характеристика. <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
13.	<p>Тема 13. Увага. Методики дослідження уваги. Поняття уваги. Фізіологічне підґрунтя уваги. Основні властивості та види уваги. Методи дослідження уваги.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як розуміють увагу в психологічній науці? 2. Розкрийте сутність уваги.

	<p>3. Які форми вияву уваги?</p> <p>4. Що є фізіологічним підґрунтям уваги? Як увага співвідноситься з іншими психічними пізнавальними процесами?</p> <p>5. Які є види уваги?</p> <p>6. У чому суть зовнішньої і внутрішньої уваги?</p> <p>7. Які головні властивості уваги?</p> <p>8. Які методи використовують для дослідження уваги? Охарактеризуйте їх.</p> <p>9. У чому виявляється уважність людини?</p> <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
14.	<p>Тема 14. Уява. Методики дослідження уяви. Поняття уяви. Види уяви. Процеси уяви.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. У чому виявляється сутність уяви? 2. Які види уяви Ви знаєте? 3. Який зміст асоціації та теорії бісоціації? 4. У чому виявляється відтворювальна (репродуктивна) уява? 5. У чому виявляється творча (продуктивна) уява? 6. Якою є відтворююча залежна і незалежна уяви? 7. У чому виявляється активна і пасивна уяви? 8. Яким чином уяву поділяють за змістом? 9. Як відбувається процес уяви? 10. Розкрийте стадії творчого процесу. 11. Які головні характеристики уяви? 12. Яку роль і місце займає процес уяви у практичній психології? <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
15.	<p>Тема 15. Загальна характеристика емоції та почуттів. Методики дослідження емоцій та почуттів особистості. Розуміння емоцій та почуттів. Класифікація емоцій та почуттів. Характеристика різних видів емоційного реагування. Теорії емоцій. Роль і функції емоцій у керуванні поведінкою та діяльністю. Прикладна роль емоцій.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яким чином відбувається відображення дійсності емоціями і почуттями? Чим воно відрізняється від відображень у пізнанні? 2. У чому полягає відмінність між емоціями і почуттями ? 3. Яка класифікація емоцій і почуттів? 4. Що становлять собою емоції? 5. Яка роль емоцій у поведінці людини ? 6. Які види емоційного реагування Ви знаєте? 7. Розкрийте прикладну роль емоцій. 8. Яким чином учені поділяють емоції та почуття? 9. Розкрийте мімічні засоби експресії емоційного реагування? <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
16.	<p>Тема 16. Розуміння емоцій іншої людини та управління своїми емоціями. Розуміння емоцій інших людей та емоційна здатність. Ідентифікація емоцій за мімікою та пантомімікою. Керування емоціями. Вікові особливості контролю експресії.</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яке значення має розуміння емоцій іншого? 2. Які канали використовуються для розпізнавання й ідентифікації експресії людини? 3. Що розуміють під «емоційним інтересом»? 4. У чому виявляється емоційна пам'ять? 5. Що становить собою емоційний слух? 6. Яку інформацію людина використовує, впізнаючи емоції інших людей? 7. Яким чином людина розпізнає емоції інших людей?

	<p>8. Яким чином відбувається ідентифікація емоцій за мімікою та пантомімікою?</p> <p>9. Як сприймається емоційний стан людини за її мовою?</p> <p>10. Як особливості людини впливають на розуміння емоцій іншої людини?</p> <p>11. Яким чином людина керує своїми емоціями?</p> <p>12. Яким чином відбувається контроль власних емоцій?</p> <p>13. Які вікові особливості контролю експресії?</p> <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
17.	<p>Тема 17. Характеристика почуттів. Симпатія та антипатія. Атракція. Прихильність. Дружба. Закоханість. Любов. Ворожість. Озлобленість. Заздрість. Ревнощі. Щастя. Почуття обов'язку та відповідальності. Почуття гордості. Патріотичні почуття.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що становлять собою почуття? 2. У чому виявляється почуття симпатії та антипатії? 3. Охарактеризуйте прихильність як почуття. 4. Розкрийте сутність і зміст почуття дружби. 5. Розкрийте сутність і зміст почуття закоханості. 6. У чому виявляється почуття кохання? 7. Які вікові періоди вияву закоханості? 8. У чому сутність материнської та батьківської любові? 9. У чому виявляються почуття ворожості? 10. Що становить собою заздрість як почуття? 11. У чому виявляються почуття ревнощів? 12. Охарактеризуйте задоволеність як почуття. 13. У чому виявляються почуття обов'язку та відповідальності? 14. У чому виявляється почуття гордості? 15. Яка сутність патріотичних почуттів? <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>
18.	<p>Тема 18. Воля. Методики дослідження вольової сфери особистості. Воля як психічне явище. Критерії вольової поведінки. Вольові дії (довільні і мимовільні). Простий і складний вольовий акт. Основні фази (структура) складної вольової дії. Ознаки вольової дії. Стадії (етапи) вольової дії. Механізми вольової регуляції. Класифікація вольових якостей особистості: первинні: (базальні) – сила волі, енергійність, наполегливість, витримка, сміливість тощо; вторинні (характерологічні) – хоробрість, рішучість, впевненість в собі, самоволодіння та ін.; третинні (морально-ціннісні) – відповідальність, принциповість, обов'язковість, ініціативність та ін.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Запропонуйте власні ідеї на тему: «Як розвинути та покращити власні вольові зусилля?» 2. Охарактеризуйте методики дослідження вольових якостей особистості. 3. Особливості організації та інтерпретації результатів вивчення вольових якостей особистості. <p>II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.</p>

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять:

спираючись на теоретичні знання, здобувач вищої освіти повинен опанувати наступними вміннями і навичками: визначати основні завдання психології у розбудові сучасного українського суспільства та аналізувати психічні процеси. Необхідно сформулювати у здобувачів вищої освіти:

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;
- здатність самостійно обирати й застосовувати валідний та надійний психодіагностичний

інструментарій для психологічного дослідження;

- здатність аналізувати й оцінювати достовірність одержаних результатів психологічних досліджень, формулювати на їх основі аргументовані висновки та рекомендації;
- здатність презентувати результати власних досліджень усно і письмово, за допомогою мультимедійних засобів;
- здатність бути критичним і самокритичним.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1.	<p>Тема 1. Психологія як наука.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологія як наука про закономірності виникнення і функціонування психіки. 2. Предмет і завдання сучасної психології її значення для життєдіяльності людини. 3. Етапи становлення психології. Класифікація психічних явищ. 4. Галузі психології. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Групова дискусія на тему «Актуальні проблеми психологічної науки». 2. Розв'язання психологічних задач. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які погляди на предмет психології були в психологічній науці? 2. Що є предметом сучасної психології? 3. Які завдання сучасної психології? 4. Які проблеми вимагають поглиблених психологічних досліджень? 5. Яке місце психології в системі наук? 6. Яке значення має психології для життєдіяльності сучасного суспільства? 7. Які галузі є в сучасній психології?
2.	<p>Тема 2. Психологічні напрями, школи і концепції.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структуралізм та його вплив на розвиток психології. 2. Телеологічний принцип (принцип доцільності) у функціоналізмі як головний у поясненні розвитку душевного життя. 3. Психоаналітична концепція з. Фрейда. Достоїнства та недоліки. 4. Біхевіоризм. Необіхевіоризм. 5. Причини виникнення гуманістичного напрямку в психології. 6. Суть гештальтпсихології як наукового напрямку. 7. Охарактеризуйте теорію когнітивного дисонансу Л. Фестінгера. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скласти порівняльну характеристику історичних етапів розвитку психологічної науки за історичними епохами в концепції В.А. Роменця. 2. Розв'язання психологічних задач. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здійсніть порівняльний аналіз психологічних напрямів. 2. Охарактеризуйте провідні психологічні школи. 3. Опишіть концепції Ж.Піаже.
3.	<p>Тема 3. Природничо-наукові основи психології.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психіка і мозок. 2. Рефлекторна теорія психіки. 3. Поняття про психіку, структура психіки, її функції. 4. Психіка і свідомість. Структура свідомості. 5. Властивості свідомості. 6. Свідоме та несвідоме. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методи розвитку усвідомленого бачення, усвідомленого слухання. 2. Розв'язання психологічних задач.

	<p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке психіка, психічне відображення? 2. Назвіть функції психіки. 3. Розкрийте структуру психіки. 4. Назвіть основні функції і властивості нервової системи. 5. Що таке свідомість, її ознаки? 6. Що таке несвідоме?
4.	<p>Тема 4. Розвиток психіки і свідомості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історичний розвиток психіки (філогенез). 2. Розвиток психіки в онтогенезі. 3. Вікова періодизація розвитку особистості. 4. Сензитивні періоди розвитку дитини. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методики діагностики сценарних повідомлень батьків на різних вікових етапах розвитку особистості (ідентифікація сценаріїв). 2. Робота в групах щодо посилення усвідомлення життєвих сценаріїв. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дати характеристику етапам розвитку психіки в філогенезі. 2. Навести приклади вікової періодизації. 3. Охарактеризуйте поняття «сензитивний період». 4. Здійсніть порівняльний аналіз теорій онтогенезу.
5.	<p>Тема 5. Закони, принципи та методи психології.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закони і принципи філософсько-психологічного рівня. 2. Принципи загальнонауково-психологічного рівня. 3. Принципи психолого-прикладного рівня. 4. Принципи практично-психологічного рівня. 5. Загальна характеристика методів у психології. Організаційні; емпіричні; методи обробки даних; інтерпретаційні методи. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Переглянути документальний фільм «Зомбі-2. Промивка мізків». За результатом перегляду фільму написати есе (1 стор.), відповідаючи на питання, що ви дізнались про лабораторний експеримент, на які роздуми вас спонукав фільм тощо. 2. Розв'язання психологічних задач. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які принципи філософсько-психологічного рівня? 2. Які принципи загальнонауково-психологічного рівня? 3. Які принципи психолого-прикладного рівня? 4. Яким чином поділяються методи психології? 5. Що становлять собою пізнавальні методи психології? 6. Охарактеризуйте кожен емпіричний метод психології. 7. У чому виявляється метод спостереження? 8. Охарактеризуйте метод контент-аналізу для вивчення продуктів діяльності.
6.	<p>Тема 6. Особистість як базова категорія психології.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про особистість. 2. Теорії особистості. 3. Динамічна функціональна структура особистості. 4. Розвиток особистості. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження загальної готовності особистості до саморозвитку. 2. Розв'язання психологічних задач. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення поняттям «особистість», «індивід», «індивідуальність», «суб'єкт». 2. Розкрийте основні напрями дослідження людини.

	<p>3. У чому полягає проблема співвідношення біологічного і соціального в структурі особистості людини?</p> <p>4. Назвіть елементи психологічної структури особистості.</p> <p>5. Назвіть сучасні теорії особистості.</p> <p>6. Чи входять до структури особистості будь-які природжені властивості людини? Обґрунтуйте відповідь.</p> <p>7. Яке місце у психологічній структурі особистості посідають світогляд, ідеали, переконання?</p>
7.	<p>Тема 7. Відчуття. Методики дослідження відчуттів.</p> <p>1. Фізіологічне підґрунтя відчуттів.</p> <p>2. Класифікація та різновиди відчуттів.</p> <p>3. Основні властивості відчуттів.</p> <p>4. Вплив відчуттів на прийняття рішення.</p> <p>5. Відчуття і діяльність.</p> <p>Практична частина.</p> <p>1. Дослідження зорових відчуттів.</p> <p>2. Дослідження м'язово-суглобових відчуттів.</p> <p>3. Визначення абсолютних порогів слухової чутливості.</p> <p>4. Дослідження ролі відчуттів у пізнавальній діяльності людини. Дослідження тактильного відчуття.</p> <p>5. Дослідження визначення межі поля зору і оцінка ступеню їх відповідності вимогам норми.</p> <p>6. Розв'язання психологічних задач.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>1. Роль механізмів зворотнього зв'язку у виникненні відчуттів.</p> <p>2. Класифікація відчуттів. Компенсаторні можливості відчуттів.</p> <p>3. Чутливість та її виміри. Властивості та закономірності відчуттів.</p>
8.	<p>Тема 8. Сприймання. Методики дослідження сприймання.</p> <p>1. Загальна характеристика сприймання.</p> <p>2. Фізіологічні основи сприймання.</p> <p>3. Види сприймання.</p> <p>4. Властивості сприймання.</p> <p>5. Закономірності і закони сприймання.</p> <p>6. Ілюзії сприймання.</p> <p>Практична частина.</p> <p>1. Дослідження спостережливості.</p> <p>2. Дослідження сприймання часу.</p> <p>3. Дослідження пізнавального контролю під час сприймання.</p> <p>4. Особливості сприймання форми при пасивному і активному дотику.</p> <p>5. Дослідження сприймання простору.</p> <p>6. Дослідження сприймання напрямку локалізації звукових подразників.</p> <p>7. Вимірювання ілюзії зорового сприймання.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>1. Залежність сприймання від спрямованості особистості та інших психічних процесів. Сприймання та минулий досвід людини.</p> <p>2. Предметність, цілісність, константність, вибірковість та осмисленість як основні особливості сприймання.</p> <p>3. Сприймання простору, часу і руху. Ілюзії.</p>
9.	<p>Тема 9. Мислення. Методики дослідження мислення.</p> <p>1. Загальна характеристика мислення.</p> <p>2. Фізіологічні основи мислення.</p> <p>3. Розумові операції і форми мислення.</p>

	<p>4. Системна структура мислення. 5. Види мислення. 6. Індивідуальні особливості мислення. Практична частина. 1. Дослідження провідного типу мислення. 2. Дослідження впливу минулого досвіду на спосіб вирішення задач (методика Лачінса). 3. Дослідження рівня сформованості рефлексивності мислення. 4. Дослідження лабільності-ригідності мислення за допомогою методики «Словниковий лабіринт». 5. Дослідження активності вербального та наочно-дійового мислення. 6. Дослідження індивідуальних особливостей розв'язання задач. 7. Дослідження понятійного мислення (методика «Порівняння понять» та методика «Логіка зв'язків») 8. Дослідження логічного мислення за допомогою методик «Кількісні відносини», «Складні аналогії» та «Прості аналогії». 9. Дослідження здатності до узагальнення та абстрагування за допомогою методики «Виключення зайвого». 10. Дослідження репродуктивного мислення за допомогою методики «Складання чисел». Завдання на СРС: 1. Опишіть прийоми розвитку критичного мислення. 2. Охарактеризуйте особливості власних мисленнєвих операцій та шляхи їх удосконалення. 3. Яке мислення, на вашу думку, необхідно формувати у сучасної людини найбільш інтенсивно: логічно-раціональне чи образно-емоційне? 4. Доведіть або спростуйте думку, що мислення починається там, де закінчується пам'ять.</p>
10.	<p>Тема 10. Мислення та інтелект. 1. Фізіологічні основи інтелекту. 2. Зв'язок інтелекту з іншими сферами особистості. 3. Індивідуальні особливості інтелекту. 4. Співвідношення понять «мислення» і «інтелект». 5. Індивідуальні особливості інтелекту. 6. Креативність та її зв'язок з інтелектом Практична частина. 1. Дослідження інтелекту. 2. Розв'язання психологічних задач. Завдання на СРС: 1. Розкрийте суть поняття «інтелект». 2. Охарактеризуйте розумові структури інтелекту. 3. Розкрийте основні властивості простору розмірковування. 4. Опишіть основні форми інтелектуального самоконтролю. 5. Охарактеризуйте структуру інтелектуальних здібностей.</p>
11.	<p>Тема 11. Мова як матеріальна основа мислення 1. Поняття про мову та її функції. 2. Фізіологічні механізми мовної діяльності. 3. Різновиди мовлення. 4. Властивості мовлення. Практична частина. 1. Дослідження ригідності мовлення. 2. Дослідження темпу усної мовної діяльності. 3. Дослідження еготизму. 4. Тестові завдання з теми. Завдання на СРС: 1. Що являє собою мова як суспільно-історичне явище? 2. Які науки, крім психології, досліджують проблеми мови і як вони співвідносяться з</p>

	<p>психологічними дослідженнями? У чому полягає особливість гносеологічного, семантичного, лінгвістичного та психологічного аспектів цієї проблеми?</p> <p>3. У визначенні мовлення завжди зазначають його функцію спілкування. А як це узгоджується з тим, що мовлення може бути і внутрішнім, “подумки”?</p>
12.	<p>Тема 12. Пам'ять. Методики дослідження пам'яті.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальне уявлення про пам'ять 2. Види пам'яті за провідним аналізатором 3. Види пам'яті за предметом, матеріалом діяльності 4. Основні властивості пам'яті. 5. Закони та ефекти пам'яті. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження обсягу короточасної пам'яті. 2. Дослідження опосередкованого запам'ятовування. 3. Дослідження переважаючого типу запам'ятовування. 4. Дослідження обсягу логічної та механічної пам'яті. 5. Дослідження обсягу словесно-логічної пам'яті. 6. Розв'язання психологічних задач. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняння індивідуальних особливостей обсягу пам'яті на цифри, слова та образи. 2. Дослідження відмінностей між впізнаванням та відтворенням. 3. Дослідження факторів, які впливають на зберігання матеріалу в пам'яті. 4. Шляхи, прийоми і засоби тренування та покращення пам'яті. 5. Зв'язок пам'яті людини з її здібностями та діяльністю.
13.	<p>Тема 13. Увага. Методики дослідження уваги.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про увагу. 2. Фізіологічне підґрунтя уваги. Принцип домінанти. 3. Основні види уваги. 4. Властивості уваги. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження обсягу уваги (за допомогою запам'ятовування літер та чисел), а також за методикою «Крапки». 2. Дослідження вибіркості уваги за допомогою методики Мюнстерберга та методики Торндайка. 3. Дослідження розподілу уваги за допомогою коректурної проби Бурдона та цифрових таблиць. 4. Дослідження стійкості та концентрації уваги за допомогою методик «Кільця Ландольта», «Коректурна проба Бурдона», «Переплутані лінії», тесту П'єрона -Рузера. 5. Дослідження переключення уваги за допомогою коректурної проби Бурдона та червоно-чорних таблиць Горбова-Шульте. 6. Дослідження переключення уваги методом додавання цифр. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте фізіологічні механізми уваги. 2. Назвіть види уваги та наведіть їх порівняльну характеристику. 3. В чому полягають властивості уваги?
14.	<p>Тема 14. Уява. Методики дослідження уяви.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика уяви. 2. Фізіологічні основи уяви. 3. Способи творення образів уяви. 4. Види уяви. 5. Розвиток уяви. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження індивідуальних особливостей уяви (визначення рівня складності уяви, ступеня фіксованості уявлень, гнучкості або ригідності уявлень, ступеня її оригінальності чи

	<p>стереотипності).</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Дослідження яскравості-чіткості уявлень. 3. Дослідження особливостей творчої уяви за допомогою методики «Три слова». 4. Дослідження просторових уявлень за методикою Шепарда. 5. Дослідження відтворюючої уяви. 6. Дослідження продуктивності уваги за допомогою чорно-білих фотографій тесту Роршаха. 7. Дослідження творчої уяви за допомогою тестів Гілфорда. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення образів уяви. 2. Мрія як особливий вид уяви. 3. Етапи творчої уяви.
15.	<p>Тема 15. Загальна характеристика емоції та почуттів. Методики дослідження емоцій та почуттів особистості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розуміння емоцій та почуттів. 2. Класифікація емоцій та почуттів. 3. Характеристика різних видів емоційного реагування. 4. Теорії емоцій. 5. Роль і функції емоцій у керуванні поведінкою та діяльністю. Прикладна роль емоцій. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження домінуючої емоції особистості. 2. Дослідження рівня суб'єктивного відчуття самотності. 3. Дослідження екзаменаційної тривожності. 4. Розв'язання психологічних задач. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яким чином відбувається відображення дійсності емоціями і почуттями? Чим воно відрізняється від відображень у пізнанні? 2. У чому полягає відмінність між емоціями і почуттями ? 3. Яка класифікація емоцій і почуттів? 4. Що становлять собою емоції? 5. Яка роль емоцій у поведінці людини ? 6. Які види емоційного реагування Ви знаєте? 7. Розкрийте прикладну роль емоцій. 8. Яким чином учені поділяють емоції та почуття? 9. Розкрийте мімічні засоби експресії емоційного реагування?
16.	<p>Тема 16. Розуміння емоцій іншої людини та управління своїми емоціями.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розуміння емоцій інших людей та емоційна здатність. 2. Ідентифікація емоцій за мімікою та пантомімікою. 3. Керування емоціями. 4. Вікові особливості контролю експресії. <p>Практична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Діагностика емоційного інтелекту (методика Н. Холла). 2. Діагностика «перешкод» у встановленні емоційних контактів. 3. Дослідження особливостей емоційної пам'яті. 4. Розв'язання психологічних задач. <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яке значення має розуміння емоцій іншого? 2. Які канали використовуються для розпізнавання й ідентифікації експресії людини? 3. У чому виявляється емоційна пам'ять? 4. Що становить собою емоційний слух? 5. Яку інформацію людина використовує, впізнаючи емоції інших людей? 6. Яким чином людина розпізнає емоції інших людей? 7. Яким чином відбувається ідентифікація емоцій за мімікою та пантомімікою? 8. Як сприймається емоційний стан людини за її мовою?

	<p>9. Як особливості людини впливають на розуміння емоцій іншої людини?</p> <p>10. Яким чином людина керує своїми емоціями?</p> <p>11. Яким чином відбувається контроль власних емоцій?</p> <p>12. Які вікові особливості контролю експресії?</p>
17.	<p>Тема 17. Характеристика почуттів.</p> <p>1. Почуття як психічна форма відображення.</p> <p>2. Види почуттів: моральні, інтелектуальні, естетичні, праксичні.</p> <p>3. Рівні розвитку інтелектуальних почуттів.</p> <p>Практична частина.</p> <p>1. Дослідження самопочуття, активності, настрою (Опитувальник САН).</p> <p>2. Дослідження рівня реактивної та особистісної тривожності (Методика Ч. Спілберга).</p> <p>3. Діагностична вправа «Чарівна країна почуттів».</p> <p>4. Розв'язання психологічних задач.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>1. Що становлять собою почуття?</p> <p>2. У чому виявляється почуття симпатії та антипатії?</p> <p>3. Охарактеризуйте прихильність як почуття.</p> <p>4. Розкрийте сутність і зміст почуття дружби.</p> <p>5. Розкрийте сутність і зміст почуття закоханості.</p> <p>6. У чому виявляється почуття кохання?</p> <p>7. Які вікові періоди вияву закоханості?</p> <p>8. У чому сутність материнської та батьківської любові?</p> <p>9. У чому виявляються почуття ворожості?</p> <p>10. Що становить собою заздрість як почуття?</p> <p>11. У чому виявляються почуття ревнощів?</p> <p>12. Охарактеризуйте задоволеність як почуття.</p> <p>13. У чому виявляються почуття обов'язку та відповідальності?</p> <p>14. У чому виявляється почуття гордості?</p> <p>15. Яка сутність патріотичних почуттів?</p>
18.	<p>Тема 18. Воля. Методики дослідження вольової сфери особистості.</p> <p>1. Воля як психічне явище.</p> <p>2. Критерії вольової поведінки.</p> <p>3. Вольові дії (довільні і мимовільні).</p> <p>4. Простий і складний вольовий акт.</p> <p>5. Основні фази (структура) складної вольової дії.</p> <p>6. Ознаки вольової дії.</p> <p>7. Стадії (етапи) вольової дії.</p> <p>8. Класифікація вольових якостей особистості.</p> <p>Практична частина.</p> <p>1. Дослідження суб'єктивного контролю (тест-опитувальник розроблений Є. Ф. Бажіним).</p> <p>2. Дослідження наполегливості (за описом Т. Пашукової, А. Допіри, Г. Дьяконова).</p> <p>3. Дослідження імпульсивності (тест-опитувальник В. Лосенкова).</p> <p>4. Дослідження сили волі особистості.</p> <p>5. Розв'язання психологічних задач.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <p>1. Запропонуйте власні ідеї на тему: «Як розвинути та покращити власні вольові зусилля?»</p> <p>2. Обґрунтуйте, чому самостійність, ініціативність, дисциплінованість, мужність називають морально-вольовими якостями?</p> <p>3. Охарактеризуйте особливості організації та інтерпретації результатів вивчення вольових якостей особистості.</p> <p>4. Опишіть, з якими сферами особистості пов'язана воля.</p> <p>5. У чому полягає сутність виховання та самовиховання волі?</p> <p>6. Людина здатна приймати будь-яке рішення і виконувати чи не виконувати його. Чи</p>

означає це, що її воля цілком залежить від власних бажань, цілей?

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Здобувачі освіти самостійно опрацьовують питання за всіма темами в теоретичному або практичному аспекті. Самостійна робота з навчальної дисципліни «Загальна психологія з практикумом – 1» включає: поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; проведення досліджень за методиками з якими знайомилися на практичних заняттях.

У процесі самостійної роботи здобувачі вищої освіти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- робота з довідковою літературою.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

При викладанні дисципліни семестровий рейтинг здобувача вищої освіти формують: робота на семінарах, вчасна здача словника основних термінів з даного курсу і вчасна здача відповідей на тестові завдання модульної контрольної роботи. Штрафних балів з дисципліни не передбачається.

Відвідуваність і виконання завдань

Здобувачам освіти важливо відвідувати лекції, оскільки на них висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал в обсязі, достатньому для опанування дисципліни, що дасть змогу краще підготуватись до семінарських занять і в цілому опанувати дану дисципліну. Відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно. Активна участь здобувача вищої освіти на семінарських заняттях є обов'язковою. Пропуск семінарського заняття не дає можливість отримати здобувачу вищої освіти бали у семестровий рейтинг. Разом з тим, здобувач вищої освіти, який пропустив семінарські заняття з поважної причини, і має необхідний документ, який підтверджує відсутність (наприклад довідку від лікаря), може здати підготовлену доповідь викладачу під час консультацій або під час перерви у навчальному занятті і отримати не більше половини максимального вагомого балу, який передбачений за участь в семінарі (тобто максимальна кількість балів складатиме не більше 3). Графік консультацій, доступний на сайті кафедри психології та педагогіки, але викладач сам призначає здобувачам вищої освіти час консультації в індивідуальному порядку.

Теми і завдання для семінарських занять передбачені робочою програмою дисципліни (силабусом), доступною з особистого кабінету здобувача вищої освіти в системі «Кампус», гугл класі або на сайті кафедри психології та педагогіки.

На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, пов'язаних з навчанням. Бажано, щоб на семінарському занятті здобувач вищої освіти використовував підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття.

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст тем кредитного модуля «Загальна психологія з практикумом – 1». Тематика лекцій наведена у робочій програмі дисципліни.

На семінарських заняттях здобувачі вищої освіти поглиблюють і розширюють знання з предмету. На семінарських заняттях використовуються методи: робота парами, тріадами, круглий стіл, ситуаційні задачі; групові дискусії при вивченні проблемних питань. Тематика семінарських занять наведена у робочій програмі дисципліни. На семінарських заняттях проводиться усне опитування і тестування здобувачів вищої освіти. Готуючись до семінарських занять, здобувач

вищої освіти має чітко усвідомлювати зміст запитань, дати розгорнуту відповідь на них і відповіді на тестові завдання. Під час семінарських занять викладач резюмує сильні і слабкі місця у доповідях здобувачів вищої освіти, вказує на помилки, якщо такі є, дає відповіді на додаткові питання здобувачів вищої освіти з теми семінарського заняття.

Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти: опрацювання лекційного матеріалу (конспект лекцій з дисципліни; складання та ведення протягом вивчення курсу власного термінологічного словника). У словник заносяться поняття, визначення та терміни з тем, що вивчаються. Підготовка до семінарських занять: самостійне опрацювання додаткової літератури до тем лекційного курсу; самостійне опрацювання питань для підготовки до занять, самоконтроль засвоєння змісту лекційного курсу; пошук додаткових джерел інформації по темі практичного заняття (монографії, науково-популярні видання, наукові та популярні статті) в бібліотеках та в електронному вигляді (в мережі INTERNET).

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять, основна мета якого – забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, забезпечення управління навчальною мотивацією здобувачів вищої освіти. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем для коригування методів і засобів навчання, так і здобувачами вищої освіти для планування самостійної роботи.

Форми поточного контролю: усне опитування, письмовий експрес контроль на практичних заняттях, колоквиум, виступ здобувача вищої освіти із доповіддю або повідомленням, участь у обговоренні питань на семінарських заняттях, комп'ютерне, бланкове тестування тощо.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів вищої освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагиату <https://rb.gy/agihij>, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачів вищої освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>, а також у Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, виконання завдань

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг виконання здобувачами вищої освіти індивідуальних навчальних планів згідно графіка навчального процесу.

Семестровий контроль: екзамен.

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг здобувача вищої освіти з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) роботу на семінарських (практичних) заняттях (відповіді, вирішення завдань та доповнення відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії);
- 2) складання модульної контрольної роботи;
- 3) складання екзаменаційної контрольної роботи.

Здобувач вищої освіти отримає найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь у проведених семінарських (практичних) заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу здобувача вищої освіти.

Викладач оцінює роботу здобувача вищої освіти на кожному семінарському занятті, але конкретна підсумкова кількість балів за роботу на семінарських заняттях виставляється викладачем під час першого і другого етапу проміжної атестації – на восьмому і чотирнадцятому тижнях навчання відповідно. Рейтинг здобувача вищої освіти станом на 8-й тиждень (за результатами роботи на 8 семінарських заняттях) і 14-й тиждень (за результатами роботи на наступних 15-16 семінарських заняттях) навчання повідомляється здобувачу вищої освіти на занятті чи в особистому кабінеті електронного кампусу.

Модульна контрольна робота (МКР) складається з 14 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни. МКР проводиться за допомогою гугл-тестів на останній (передостанній) лекції. Доступ до МКР надається здобувачам вищої освіти лише під час лекції. Перескладати МКР не можна.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання здобувач вищої освіти а визначені у положенні про РСО з дисципліни та представлені у Додатку 1.

Здобувач освіти може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення здобувача вищої освіти з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації здобувачам вищої освіти

Вивчення курсу «Загальна психологія з практикумом – 1» передбачає засвоєння здобувачами вищої освіти системи психологічних знань, основних понять за темами, ознайомлення з навчально-методичними матеріалами.

Головною метою лекцій є мотивація і організація роботи здобувачів вищої освіти з навчальним матеріалом у міжсесійний період. Лекції проводяться із використанням мультимедійних презентацій (за наявності умов в аудиторії).

Готуючись до семінарського заняття здобувач вищої освіти має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, ознайомитись зі змістом матеріалу підручника. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений здобувач вищої освіти не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж здобувач вищої освіти не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовляти від відповіді на питання викладача. Навіть якщо здобувач вищої освіти не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи здобувача вищої освіти і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено завідувачкою кафедри, д. психол. н., професоркою кафедри психології та педагогіки Воляннюк Н.Ю.; професором кафедри психології та педагогіки Ложкіним Георгієм Володимировичем; доцентом кафедри психології та педагогіки, к. психол. н., Хілько Світланою Олександрівною.

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 10 від 10.05.2023р.)

Погоджено методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 11 від 27.06.2023р.)

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Рейтинг здобувача вищої освіти з дисципліни «Загальна психологія з практикумом – 1» складається з балів, що отримуються за:

- 1) робота на семінарських (практичних) заняттях;
- 2) складання модульної контрольної роботи;
- 3) складання екзаменаційної контрольної роботи.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на семінарських (практичних) заняттях (максимальна кількість балів складає 36 (кількість балів на 1 занятті – 2):

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії	2
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	1
відсутність відповіді, ухиляння від участі у семінарському занятті	0

2. Складання модульної контрольної роботи (максимальна кількість балів складає 14 (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1)):

вірно виконано всі тестові завдання	14
вірно виконано половину тестових завдань	7
не вірно виконано всі тестові завдання	0

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RC = 36 + 14 = 50 \text{ балів}$$

Екзаменаційна складова шкали дорівнює 50% від R, а саме:

$$RE = 50 \text{ балів}$$

Таким чином рейтингова шкала кредитного модуля складає $R = RC + RE = 100$ балів.

Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг (Rc) не менше 50% від RC, тобто 25 балів.

3. Складання екзаменаційної контрольної роботи: екзаменаційна контрольна робота проводиться у письмовій формі протягом 90 хвилин.

Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань за тематичними розділами курсу. Ваговий бал кожного питання – 25.

Критерії екзаменаційного оцінювання:

повна, чітка, викладена в логічній послідовності відповідь на питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення здобувача вищої освіти не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні;	19-25
відповідь на питання, але не зовсім повна або не достатньо чітка, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення здобувача вищої освіти а з матеріалом лекцій та підручника; певні неточності у відповіді;	13-18
достатньо поверхова відповідь на питання; суттєві помилки у відповіді;	6 –12
неправильна відповідь на питання, що свідчить про незнання відповідного навчального матеріалу, але намагання висловити власне розуміння суті поставленого питання;	1–5
відсутність відповіді.	0

Для отримання здобувачами вищої освіти відповідних оцінок (ECTS та традиційних) рейтингова оцінка (**RD**) переводиться згідно з таблицею:

RD	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	добре	
65 – 74	задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
RD < 60	незадовільно	Незадовільно

Перелік питань до екзаменаційної контрольної роботи

1. Загальна психологія як наука. Предмет і завдання загальної психології.
2. Етапи становлення психології та їхня стисла характеристика.
3. Місце загальної психології в системі психологічних наук.
4. Методологічні принципи загальної психології.
5. Принцип детермінізму в психології.
6. Принцип єдності свідомості і діяльності.
7. Принцип розвитку в загальній психології.
8. Принцип системності в загальній психології.
9. Психологічні закони.
10. Психологічні напрями: структуралізм, функціоналізм і гештальтпсихологія.
11. Фройдизм, психоаналіз. Неофройдизм.
12. Біхевіоризм. Необіхевіоризм.
13. Когнітивізм і гуманістична психологія.
14. Концепція Піаже: стадії розвитку інтелекту.
15. Загальна характеристика методів психології.
16. Загальні вимоги до організації і проведення психологічного дослідження.
17. Спостереження як метод психології. Можливості використання спостереження в роботі психолога.
18. Експеримент і його використання в діяльності психолога.
19. Переваги і проблеми експериментального дослідження психіки.
20. Інтерв'ю як метод вивчення психіки. Вимоги до проведення інтерв'ю.
21. Анкетування і його використання в діяльності психолога.
22. Вимоги до складання анкет.
23. Тестування як метод вивчення психіки. Вимоги до проведення тестування.
24. Вивчення продуктів діяльності як метод психології.
25. Контент-аналіз як метод вивчення документації.
26. Проективні методи дослідження психіки.
27. Загальна характеристика методів обробки даних.
28. Специфіка психічного відображення дійсності.
29. Функції психіки.
30. Розвиток психіки у філогенезі.
31. Рівні розвитку психіки і форми поведінки тварин.
32. Виникнення і розвиток свідомості.
33. Свідоме і несвідоме.
34. Поняття про особистість та її структуру.
35. Увага: фізіологічні основи, види і властивості.
36. Вікові особливості розвитку уваги.
37. Прийоми розвитку уваги.
38. Роль уваги в процесі діяльності. шляхи підтримки в процесі трудової діяльності.
39. Сутність і закономірності чуттєвого пізнання дійсності.
40. Спільне і розбіжне в процесах відчуття і сприймання.
41. Властивості відчуттів.
42. Властивості сприймання.
43. Залежність сприймання від спрямованості особистості та інших психічних процесів.
44. Характеристики процесів пам'яті.
45. Умови підвищення ефективності пам'яті.
46. Форми і операції мислення.
47. Мислення як процес розв'язання задач.
48. Індивідуальні особливості розумової діяльності.
49. Мислення і мовлення.

50. Прийоми створення образів уяви.
51. Уява і творча діяльність людини.
52. Емоції і почуття.
53. Почуття і особистість.
54. Природа і сутність поняття «воля».
55. Воля як психічне явище. Критерії вольової поведінки.
56. Вольові дії (довільні і мимовільні). Простий і складний вольовий акт.
57. Основні фази (структура) складної вольової дії. Ознаки вольової дії.
58. Стадії (етапи) вольової дії.
59. Механізми вольової регуляції.
60. Класифікація вольових якостей особистості.
61. Розуміння емоцій та почуттів.
62. Класифікація емоцій та почуттів.
63. Характеристика різних видів емоційного реагування.
64. Теорії емоцій.
65. Роль і функції емоцій у керуванні поведінкою та діяльністю. Прикладна роль емоцій.
66. Розуміння емоцій інших людей та емоційна здатність.
67. Ідентифікація емоцій за мімікою та пантомімікою.
68. Керування емоціями.
69. Вікові особливості контролю експресії.
70. Види почуттів: моральні, інтелектуальні, естетичні, праксичні.